

Κρυμμένα χαρίσματα και απεριόριστες δυνατότητες του ανθρώπου

Εσείς που διαβάζετε τώρα αυτό το άρθρο έχετε κρυμμένες **αρετές, δεξιότητες και χαρίσματα**, τα οποία δεν χρησιμοποιείτε. Σκοπός είναι να ανακαλύψουμε τις κρυμμένες αρετές μας αλλά και τις αρετές των άλλων, που και οι μεν και οι δε χρησιμοποιούνται σε ένα μικρό μόνο ποσοστό. Ο πρωτοπόρος Αμερικανός ψυχολόγος και φιλόσοφος **Γουίλιαμ Τζέιμς**, που έγινε ο πρώτος καθηγητής ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, υποστήριξε ότι σε σύγκριση μ' αυτό που οφείλουμε να είμαστε, βρισκόμαστε στο μισό. Κάνουμε **χρήση μόνο ενός μικρού μέρους των πνευματικών και σωματικών μας δυνάμεων**.

Γενικότερα, θα λέγαμε ότι ο άνθρωπος ζει μέσα σε πολύ περιορισμένα όρια και κατέχει δυναμότητες που δεν έχει καταφέρει να αξιοποιήσει. Έχει ψυχικές και άλλες δυνάμεις που μοιάζουν απεριόριστες, αρκεί να τις ψάξει, να τις ανακαλύψει και ακόμα κι αν έχει ένα handicap, μπορεί να το αντιμετωπίσει.

Το θέμα του άρθρου είναι κάποιες χαρακτηριστικές προσωπικότητες, που κατάφεραν να ξεπεράσουν τα σωματικά τους προβλήματα και να διαπρέψουν στις επιστήμες, στις τέχνες, στην πολιτική. Σε ορισμένες μάλιστα, περιπτώσεις, αυτά ακριβώς τα προβλήματα τους ώθησαν να γίνουν καλύτεροι.

Αφορμή να ασχοληθώ με αυτό το θέμα είναι το βιβλίο του **Νίκου Μαρκέα «Λαβωμένο χαρίσμα Δέκα έξι (και μία) προσωπικότητες υπό το ερευνητικό βλέμμα της επιστήμης»**, όπου παρουσιάζει, όπως γράφει ο ίδιος στο οπισθόφυλλο του βιβλίου του, «χαρασματικές προσωπικότητες που διέπρεψαν στις τέχνες, την επιστήμη και στην πολιτική. **Ιδιοφυείς με μεγάλο εκτόπισμα** που χάραξαν ανεξίτηλο ίχνος κατά τη διαδρομή τους.

Ό,τι καθιστά αξιοπρόσεκτες τις προσωπικότητες αυτές είναι η εντύπωση ότι γενετικές παθήσεις, σωματικά ή ψυχικά νοσήματα λάβωσαν εντέλει το χάρισμα, προσδιόρισαν τη σκέψη τους, επηρέασαν την προσωπική τους πορεία».

Με τον φίλο Νίκο Μαρκέα είμαστε συνοδοιπόροι στις επισκέψεις στο Άγιο Όρος, τα τελευταία 15 χρόνια, και έχουμε κάνει πολλές συζητήσεις ειδικά μέσα στα λεωφορεία στη διάρκεια των ταξιδιών μας. Στο εν λόγω βιβλίο του, μου είναι δύσκολο να ξεχωρίσω αν υπερτερεί η ιατρική ιδιότητα ή η συγγραφική δεινότητα, καθώς, υπό το ερευνητικό βλέμμα του επιστήμονα, ξεδιπλώνει άγνωστες πτυχές του χαρακτήρα γνωστών προσωπικοτήτων, εμπλουτίζει τις γνώσεις μας, ανοίγει νέους ορίζοντες και τελικά διδάσκει και παιδαγωγεί.

Αξιοπρόσεκτη είναι η παρατήρησή του στον πρόλογο του βιβλίου: «Η **επιλογή** των βιογραφιών **δεν ήταν τυχαία**. Οι προσωπικότητες αυτές με απασχόλησαν, γιατί δεν κατάφεραν **ποτέ να ξεπεράσουν** δραστικά το σωματικό ή ψυχικό τους πρόβλημα. Το **μετέτρεψαν** όμως σε έργο δημιουργικό, με απήχηση στο ιστορικό ή το καλλιτεχνικό γίγνεσθαι. Σταδιακά συμφιλιώθηκαν με το πρόβλημά τους και κατάφεραν όχι μόνο να **προχωρήσουν μπροστά** στη ζωή τους αλλά και να διακριθούν. Σημασία είχε να ξαναδώ την πραγματικότητα με τη διεισδυτική ματιά του ιατρού, γεγονός που με έκανε ικανό να ιχνηλατώ σε βάθος τις πράξεις τους. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να τις κατανοήσω καλύτερα».

Λόγω του περιορισμένου χώρου του άρθρου μου, έκανα επιλογή...της επιλογής και θα αναφερθώ σε ορισμένους μόνο που ήταν, κατά τη γνώμη μου, πιο ενδιαφέροντες. Επίσης, για τον ίδιο λόγο, θα εστιάσω κυρίως στην αναπηρία τους και στο πώς οι ίδιοι την αντιμετώπισαν.

Ρόμπερτ Σούμαν (1810-1856)

Γράφει ο **Βύρων Τομάζος**
Μηχανολόγος,
Απόφοιτος Πολυτεχνείου
Μονάχου
e-mail: btomazos@gmail.com

Ήταν **Γερμανός** ρομαντικός **συνθέτης**. Μεγάλωσε σε κλιμακωμένο περιβάλλον και από νωρίς ήρθε σε επαφή με την μουσική. Πειραματίστηκε με διάφορα επαγγέλματα, στράφηκε στη λογοτεχνία, και άρχισε σπουδές στη νομική, χωρίς ποτέ να μειωθεί το ενδιαφέρον του για τη μουσική. Το 1828, εγκαταστάθηκε στη **Λειψία**, όπου ξεκίνησε μαθήματα πιάνου με τον διάσημο **Φρίντριχ Βικ**. Άρχισε να συνθέτει τα πρώτα εξαιρετικά έργα του για σόλο πιάνο και θα μπορούσε να κάνει αξιόλογη καριέρα ως πιανίστας, αν η επίμονη προσπάθεια ενδυνάμωσης των δακτύλων του, δεν του προκαλούσε παράλυση του παράμους του δεξιού του χεριού.

Στο σπίτι του δασκάλου του, γνώρισε την κόρη του **Κλάρα**, με την οποία αργότερα παντρεύτηκε και απέκτησαν οκτώ παιδιά. Η Κλάρα Σούμαν εξελίχθηκε σε μία από τις μεγαλύτερες **πιανίστριες** της εποχής της, έκανε περιοδείες ερμηνεύοντας έργα του συζύγου της και γνώρισε τεράστια επιτυχία.

Τα χρόνια ως το 1845 ήταν τα πιο παραγωγικά για τον Σούμαν. Αφοσιώθηκε στην οικογένεια και την εργασία του και συνέθεσε αριστουργηματικά έργα. Ωστόσο, η δραστηριότητά του άρχισε να περιορίζεται σταδιακά, καθώς η ψυχική του υγεία παρουσίαζε διαρκή επιδείνωση, σε μία αναζωπύρωση της οποίας αποπειράθηκε να πνιγεί πέφτοντας στον Ρήνο. Νοσηλεύτηκε σε νευρολογική κλινική όπου και πέθανε στις 29 Ιουλίου 1856.

Μέχρι σήμερα δεν έχουν διεκρινιστεί οι αιτίες ή οι αφορμές που έδρασαν περιστασιακά στη φρενοβλάβειά του. Τα ιατρικά ιστορικά που αναφέρονται σε ψυχιατρικά συμπτώματα, είναι δύσκολο να αποκοδικοποιηθούν, εξαιτίας των ιστορικών συνθηκών και του γεωγραφικού πλαισίου μέσα στα οποία λαμβάνουν χώρα. Είναι σχεδόν βέβαιο πως το **έργο** του Σούμαν και η πολυκύμαντη **ζωή** του θα παραμείνουν **άλυτο αίνιγμα**, όσα χρόνια κι αν περάσουν καθώς την ώρα που οι ψυχιατροί "αφουγκράζονται" τις συνθέσεις του Σούμαν για να διαγνώσουν υποκείμενο νόσημα, οι μουσικόφιλοι χρησιμοποιούν τις ψυχιατρικές διαγνώσεις για να κατανοήσουν τα έργα του.

Ωστόσο, το σημαντικό είναι ότι η βαθμιαία επιβάρυνση της υγείας του, ο τραυματισμός του χεριού του, που τον έκανε αδύναμο να παίζει όπως ήθελε στο πιάνο, καθώς και το άγχος των ψυχοδιανοητικών διαταραχών, τον υποχρέωσαν να **επιταχύνει το συνθετικό του έργο**, υποβάλλοντας τον μόχθο του σε γρηγορότερους ρυθμούς.

Βίλμα Ρούντολφ (1940-1994)

Αμερικανίδα αθλήτρια και ολυμπιονίκης, άγνωστη μέχρι τους Ολυμπιακούς αγώνες της Ρώμης, το 1960. Αν έχεις περάσει ιλαρά, κοκκύτη και διπλή πνευμονία μέχρι τα 4 χρόνια σου και αμέσως μετά πολιομειλίδα, ο γιατρός που σε παρακολουθεί, σηκώνει τα χέρια ψηλά, λέγοντας ότι δεν πρόκειται ποτέ να περπατήσεις. Αυτό είπε και ο γιατρός της μικρής Βίλμα Ρούντολφ. Όμως η μητέρα της ήταν σίγουρη ότι θα περπατούσε ξανά. «Και εγώ **πίστεψα τη μητέρα μου**», δήλωσε πολύ αργότερα η Ρούντολφ.

Η μικρή Βίλμα έμεινε τα πρώτα χρόνια της ζωής της στο σπίτι της, λόγω των συχνών ασθενειών της, με αποτέλεσμα να χάσει το νηπιαγωγείο και την πρώτη δημοτικού. Εκείνη την περίοδο ήταν υποχρεωμένη να μετακινείται με αμαξίδιο, να χρησιμοποιεί πατερίτσες και μόνιμο ορθοπεδικό κηδεμόνα στο αριστερό σκέλος. Η αγάπη και η φροντίδα της οικογένειάς της και η εντατική φυσικοθεραπεία, είχαν σαν αποτέλεσμα να απαλλαγεί από όλα τα βοηθήματα στην ηλικία των 12 ετών.

Τότε ήταν που αποφάσισε να δοκιμάσει τις δυνάμεις της στο τρέξιμο.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες της Ρώμης, το 1960, αποτέλεσαν γι' αυτή την αλητρία μια τεράστια πρόκληση. Η "μαύρη γαζέλα", όπως την αποκαλούσαν οι Ιταλοί δημοσιογράφοι, η αθλήτρια που ξεπέρασε την αναπηρία των παιδικών της χρόνων πέτυχε κάτι μοναδικό: ανέβηκε **τρεις φορές** στο πιο ψηλό σκαλί του βάθρου.

Η Βίλμα Ρούντολφ έμεινε αθάνατη στη συλλογική μνήμη, όχι μόνο για τις αθλητικές επιδόσεις της, όσο και για τον αδιάκοπο αγώνα της **ενάντια** στις **σωματικές αντιξοότητες**, τα **στερεότυπα** και τις **φυλετικές προκαταλήψεις**. Το μυστικό της επιτυχίας της συνοψίζεται σε λίγες μόνο λέξεις: **διαρκής μόχθος κατάκτησης ολοένα υψηλότερων στόχων**.

Λούντβιχ βαν Μπετόβεν (1770-1827)

Ο μεγαλοφυής **Γερμανός συνθέτης** δεν χρειάζεται συστάσεις. Ο πτίνας του κλασικισμού, ο πρώτος των πρώτων, παραμένει μέχρι τις μέρες μας ένας ανεξχνιάστος γίγφρος. Καταδικασμένος στην απόλυτη σιωπή στα τελευταία χρόνια της ζωής του, αποτελεί μέχρι σήμερα ένα φαινόμενο **δημιουργικής πρωτοπορίας** χωρίς προηγούμενο.

Οι θεωρίες που αποτιολογούν τη **βαρηκοΐα** του Μπετόβεν, στοιχειοθετούν ένα ενδιαφέρον πεδίο έρευνας και οι επιστημονικές απόψεις διίστανται.

Πρόσφατες μελέτες από τη χημική ανάλυση τριχών του συνθέτη, ανέδειξαν υψηλές συγκεντρώσεις **μολύβδου**. Ο μολύβδος συνηθιζόταν τότε να προστίθεται στα βαρέλια κατά τη ζύμωση φτηνών κρασιών. Τα κολιακά άλγη, η ανορεξία, η κώφωση μπορούσαν κάλλιστα να αποδοθούν σε μολυβδίαση. Σκεφτείτε την απομόνωση και την απελπισία κάποιου συνθέτη που δεν μπορεί να ακούσει τα έργα του. Αναλογιστείτε πόσο **ισχυρή θέληση** απαιτείται για να συνεχίσεις, όταν όπως ο ίδιος γράφει στη **Διαθήκη του Χάιλιγκενσταντ** «πώς θα μπορούσα να παραδεχτώ μια αναπηρία σε αυτή την αίσθηση, που σε εμένα έπρεπε να είναι πιο τέλεια απ' ό,τι στους άλλους».

Άβραάμ Λίνκολν (1809-1865)

Ήταν ο **16ος** και ένας από τους σημαντικότερους **προέδρους** των ΗΠΑ. Η θητεία του συνδέθηκε με τον Αμερικανικό εμφύλιο πόλεμο και την **κατάργηση της δουλείας**.

Τον Σεπτέμβριο του **1862** έκανε την πρώτη κίνηση προς αυτή την κατεύθυνση εκδίδοντας την περίφημη **Διακήρυξη Χειραφέτησης**, με την οποία ουσιαστικά απελευθερώθηκαν οι σκλάβοι και δυο χρόνια μετά, το **1865**, κατάφερε να «περάσει» την περίφημη **13η τροπολογία** στο αμερικανικό **Σύνταγμα** για την

κατάργηση της δουλείας. Το ίδιο έτος δολοφονήθηκε. Η Ιατρική έσкупε με ενδιαφέρον στα πολλά προβλήματα υγείας του Λίνκολν. Η ισχύουσα σήμερα άποψη υποστηρίζει ότι έπασχε από το ίδιο περίπου καρκινικό μαρφανοειδές σύνδρομο από το οποίο έπασχε και η μητέρα του.

Ένας ασθενής διατύπωσε κάποτε με λίγες λέξεις την υπόθεση που δίνει το παράδειγμα του Λίνκολν: «Το γεγονός ότι ο Λίνκολν έπασχε από γενετικό νόσημα, κάνει όλους εμάς να **ελπίζουμε** πως θα μπορούσαμε κάποτε να **προσφέρουμε** στην κοινωνία και να **φανούμε χρήσιμοι**».

Γιαννούλης Χαλεπάς (1851-1938)

Ο πιο διακεκριμένος **γλύπτης** της νεότερης Ελλάδας γεννήθηκε στην Τήνο, από ευκατάστατη οικογένεια και έζησε μια μυθιστορηματική ζωή ανάμεσα στην τρέλα και τον θρίαμβο. Ο Χαλεπάς έπασχε πιθανόν από μανιοκατάθλιψη (σήμερα την ξέρουμε ως διπολική διαταραχή). Εκφράζεται συνήθως μετά την ηλικία των 25 και χαρακτηρίζεται από φάσεις διέγερσης που εναλλάσσονται με κατάθλιψη, χωρίς να είναι σπάνιες και οι απόπειρες αυτοκτονίας.

Η ζωή του είχε δραματικές διακυμάνσεις. Ξεκίνησε ως γλύπτης, μετά από σπουδές στην **Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μονάχου** και φιλοτέχνησε το περίφημο έργο του **Κοιμωμένη**, τη δεκαετία 1870-1880, που τοποθετήθηκε στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών.

Όταν εκδηλώθηκαν τα συμπτώματα της ασθένειάς του, τα οποία η ψυχιατρική εκείνης της εποχής δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει, οδηγήθηκε στο Ψυχιατρείο της Κέρκυρας, όπου παρέμεινε για 14 χρόνια. Μετά τη βελτίωση της ψυχικής του υγείας, **επανήλθε** στην τέχνη του, **δούλεψε** αδιάκοπα, με πείσμα, για να κερδίσει τον χαμένο χρόνο και μέχρι το 1930 **δημιούργησε** 50 εξαιρετικά έργα. Ο ίδιος έλεγε για τον εαυτό του: «**Ο νέος (γέρος) Χαλεπάς ξεπέρασε τον παλιό (νέο)**».

Τζον Φιτζέραλντ Κέννεντυ (1917-1963)

Ήταν ο **35ος** και ο νεαρότερος σε ηλικία **Πρόεδρος** των ΗΠΑ. Η προεδρία του **διήρκεσε** μόλις **1.037** ημέρες, μέχρι να την ανακόψει βία και τραγικά η δολοφονία του, που οι παλαιότεροι τη θυμόμαστε.

Στο μικρό αυτό διάστημα, πρόλαβε να κάνει πολλά και να αφήσει ανεξίτηλη τη σφραγίδα του. Είναι αυτός που είπε στους Αμερικανούς: «**Μη ρωτάτε τι μπορεί η χώρα σας να κάνει για σας. Ρωτήστε τι μπορείτε να κάνετε εσείς για τη χώρα σας**».

Τα προβλήματα υγείας καταδιώκων τον Τζον Κέννεντυ σε όλη τη ζωή, σαν να ήθελαν να του υπενθυμίζουν συνεχώς το πεπερασμένο των ανθρώπινων επιδόσεων. Στην παιδική του ηλικία νόσησε σχεδόν από όλες τις παιδικές ασθένειες, μεταξύ των οποίων και οστρακιά. Στη διάρκεια της θητείας του έπασχε κατά καιρούς από υψηλό πυρετό, ενοχλήσεις στο στομάχι, το παχύ έντερο και τον προστάτη, αποστήματα, ψηλές ημέρες χοληστερίνης και προβλήματα στα επινεφρίδια. Όταν ήταν 30 ετών, κατά την πρώτη του θητεία στο Κογκρέσο, διαγνώστηκε ότι έπασχε από τη νόσο του Addison. Είναι μία σπάνια πάθηση και στα συμπτώματά της αναφέρονται η χρόνια διάρροια, ναυτία και έμετοι, το σκουρόχρωμο δέρμα, η αφυδάτωση, συχνές ζαλάδες στην ορθοστασία, αδυναμία και κόπωση, απώλεια βάρους και -το κυριότερο- ευπάθεια σε λοιμώξεις και τραυματισμούς.

Παρόλο που οι εκτιμήσεις των γιατρών δεν του έδιναν περισσότερο από ένα χρόνο ζωής, ο ίδιος προτιθέτο να ζήσει παραπάνω από δέκα.

Φανταστείτε πόσες συναντήσεις, ομιλίες και υποχρεώσεις έχει ένας Πρόεδρος των ΗΠΑ, που καλείται να διαχειριστεί τις τύχες όλου του κόσμου. **Απίστευτη η δύναμη της θέλησης** του ανθρώπου!

Έλεν Κέλλερ (1880-1968)

Ήταν **Αμερικανίδα συγγραφέας** και ακτιβίστρια. Σε ηλικία 19 μηνών, προσβλήθηκε από άγνωστη ασθένεια με αποτέλεσμα να τυφλωθεί. Ποτέ στην υπόλοιπη ζωή της, δεν είδε ξανά το φως του ήλιου. Πιθανόν να είχε προσβληθεί από οστρακιά ή μηνιγγίτιδα. Το αποτέλεσμα της ελλιπούς θεραπείας ήταν να χάσει τόσο την όραση όσο και την ακοή της.

Πολύτιμο συνοδοιπόρος στη δύσκολη ζωή της Έλεν Κέλλερ ήταν μια νεαρή δασκάλα, η **Άννα Σάλιβαν**, που για πέντε σχεδόν δεκαετίες έγινε το μέσο για να επικοινωνεί με τους συναθρώπους της. Η Κέλλερ ολοκλήρωσε τις **πανεπιστημιακές** της σπουδές, **ταξίδεψε** σε ολόκληρο τον κόσμο, επισκέφθηκε μάλιστα και την Ελλάδα, έδωσε **διαλέξεις**, έγραψε **άρθρα**, δημοσίευσε **βιβλία** με αυτοβιογραφικές υπομνήσεις και διδαχές θάρρους, αντηχώντας στην πράξη το μεγάλο της μυστικό: την πίστη της στις **απεριόριστες ψυχικές δυνάμεις του ανθρώπου**.

Συνήθεσε, με την καθοδήγηση της περίφημης Σάρας Φούλερ, να "ακούει" τους συνομιλητές της αγγίζοντας τα χείλη τους με το χέρι της. Έμαθε να **διαβάζει** και να **γράφει**, έπαιξε **σκάκι** και **χαρτιά** και λίγο πριν ξεσπάσει ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, η Κέλλερ είχε γνωρίσει τη μαγεία της μουσικής, αγγίζοντας μια επιφάνεια που δονείτο, σύμφωνα με τους δυνατούς ήχους που την τράνταζαν. Η ίδια σε ένα μικρό κείμενό της συνοψίζει όσα θέλει να διδάξει σε όλους μας: «Εγώ που είμαι τυφλή, μπορώ να επιστημάνω κάτι σε όσους βλέπουν, μια προειδοποίηση σε όσους απολαμβάνουν το θείο δώρο της όρασης. Εκμεταλλευθείτε τα μάτια σας, σαν να επρόκειτο αούριο να τυφλωθείτε... Χαρείτε τη μουσική της ανθρώπινης λαλιάς, το τραγούδι των πουλιών, τα ζωηρά μουσικά μέρη μιας ορχή-

στρας, σαν να επρόκειτο αούριο να κουφαθείτε. Αγγίξτε καθέτι που λαχταράτε, σαν να επρόκειτο αούριο να στερηθείτε την αίσθηση της αφής. Μυρίστε το άρωμα των λουλουδιών, γευθείτε με ενθουσιασμό κάθε μπουκά... Αξιοποιείστε στο έπακρο τις αισθήσεις σας. **Απολαύστε κάθε όψη χαράς και κάλλους...**».

Στίβεν Χόκινγκ (1942-2018)

Ήταν **Βρετανός θεωρητικός φυσικός, κοσμολόγος, συγγραφέας** και **Διευθυντής Ερευνών** στο Κέντρο Θεωρητικής Κοσμολογίας στο Πανεπιστήμιο του **Κέμπριτζ**.

Μεταξύ των σημαντικών επιστημονικών εργασιών του η θεωρητική πρόβλεψη ότι οι **μύρες τρύπες** εκπέμπουν ακτινοβολία, που συχνά καλείται **ακτινοβολία Χόκινγκ**.

Το ενδιαφέρον στην περίπτωση του Χόκινγκ επικεντρώνεται στο γεγονός ότι το θαυμάσιο μυαλό του, που συνέλαβε όλες αυτές τις μεταφυσικές έννοιες και τις μεταλαμβάνει με κατανοητό τρόπο στο ευρύ κοινό, "φιλοξενούνταν" σε ένα κορμί καθηλωμένο σε αναπηρικό αμαξίδιο. Μία σπάνια νόσος, η αμυοτροφική πλευρική σκλήρυνση παράλυσε το σώμα αλλά δεν μπόρεσε να αδρανοποιήσει το πνεύμα του. Ενδεχομένως, εξαιτίας της αναπηρίας, το μοναδικό χαρίσματά του βρήκε οδούς διαφυγής για να φτάσει σε χώρους ασυήθιστους, που διαφορετικά θα έμεναν για πολύ καιρό ακόμα ανεξερεύνητοι.

Ο Χόκινγκ πραγματώσε ό,τι ακριβώς είχαν κάνει κάποτε ο Νεύτων, ο Γαλιλαίος, ο Αϊνστάιν. Τάραξε τα λιμνάζοντα νερά, έφερε επανάσταση στις φυσικές επιστήμες, έδωσε πνοή στην έρευνα, κέντริσε την επιστημονική περιέργεια, σφουρηλάτησε την ανθρώπινη σκέψη να κινείται ελεύθερα σε τόπους πέρα από τα γήινα. Η φήμη του συμβάδισε με την εικόνα ενός ανήγητου ανθρώπου, καθηλωμένου σε αναπηρικό αμαξίδιο, που δίνει με **πείσμα** και **υπομονή** καθημερινό αγώνα για επιβίωση και **αγώνες** για καταξίωση στα επιστημονικά χαράκωματα.

Ανρί ντε Τουλουζ-Λωτρέκ (1864-1901)

Ήταν **Γάλλος ζωγράφος, χαράκτης, εικονογράφος** και **σχεδιαστής**, γόνος αριστοκρατικής οικογένειας.

Οι γονείς του ήταν πρώτα ξαδελφία, πρακτική που ήταν ευρύτερα διαδεδομένη εκείνη την εποχή προκειμένου να διατηρηθεί η περιουσία της οικογένειας μεταξύ των μελών της. Το γεγονός αυτό ωστόσο οδηγούσε σε γενετικές ανωμαλίες, όπως και στην περίπτωση του Λωτρέκ, που εκτός του ναισμού -το ανδστήμά του δεν ξεπέρασε ποτέ το ενάμισο μέτρο- αντιμετώπιζε από την εφηβεία του προβλήματα ευθραυστότητας των οστών των ποδιών του.

Εξαιτίας αυτής της ανωμαλίας στη σωματική του διάπλαση και γενικά του παρουσιαστικού του, αδυνατούσε να ακολουθήσει μία συμβατική κοινωνική ζωή, γεγονός που πιθανά λειτούργησε καταλυτικά στο να αφοσιωθεί στη **ζωγραφική**.

Το ταλέντο του εκδηλώθηκε νωρίς και ο νεαρός Ανρί ξεκίνησε επίσημα την καριέρα του στο **Παρίσι**, το 1882.

Έζησε κυρίως στην **Μονμάρτη** που αποτελούσε το κυρίαρχο κέντρο της καλλιτεχνικής δημιουργίας και εκεί φανέρωσε το δημιουργικό του χάρισμα.

Θεωρείται σημαντικός **ιμπρεσιονιστής** ζωγράφος ενώ από πολλούς θεωρείται και ο επίσημος **εικονογράφος** της νυχτερινής ζωής εκείνης της εποχής - της λεγόμενης **Μπελ Επόκ**. Οι πίνακές του χαρακτηρίζονταν από έντονα χρώματα και ανθρώπινες παρουσίες. Επίσης είναι ένας από τους πρωτοπόρους στην τέχνη της **αφίσας**, γνωστός κυρίως για τις αφίσες που φιλοτέχνησε για το καμπαρέ Μουλέν Ρουζ. Ο άστατος ψυχισμός του βρήκε καταφυγή στο αλκοόλ και σύντομα προσβλήθηκε από σύφιλη. Κλείστηκε σε ανατομία και αναρρώνοντας, χωρίς να χάσει χρόνο, δημιούργησε 39 έργα. Πέθανε σε ηλικία μόλις 36ετών και μετά τον θάνατό του, η μητέρα του φρόντισε να διασωθεί και να προωθηθεί το έργο του. Στο Αλμπί, τη γε-ντεϊρά του, ανεγέρθηκε μουσείο, όπου εκτίθενται 737 έργα του σε μουσαμά, 275 ακουαρέλες, 363 αφίσες και 5.084 σχέδια.

Ο Νίκος Μαρκέας, στο βιβλίο του που αξίζει να το διαβάσετε, εκτός αυτών που αναφέρθηκαν παραπάνω, γράφει και για άλλες προσωπικότητες. **Τον Βαν Γκογκ, τον Βιζνιόν, τον Γκαϊμπέλ, τον Γουλιέλμο Β', τον Κουασιμόδο, την Πιάφ, τον Πόε και τον Σπίνδενόμ**. Όμως, όλοι μας έχουμε στο περιβάλλον μας παραδείγματα ανθρώπων που "ξεπέρασαν τον εαυτό τους", άλλος λίγο και άλλος περισσότερο. Δεν μπορώ τελειώνοντας να μην αφιερώσω λίγες γραμμές στον **Νίκο Γαλιούρη**, τον δάσκαλό μου στα Αγγλικά στη Χίο. Ο Νίκος προσβλήθηκε από πολιομειλίδα, έμεινε παράλυτος, αλλά είχε τεράστια θέληση να σηκωθεί από το κρεβάτι και να περπατήσει. Όταν έφυγα για σπουδές στη Γερμανία τον θυμάμαι να "παλεύει" με τις πατερίτσες να σταθεί όρθιος. Μετά από πέντε χρόνια που επέστρεψα μου είπε: «Βύρωνα, είσαι να περπατήσουμε μέχρι τα Δότσια;» (το νοτιότερο μέρος της Χίου, 30 χλμ. περίπου). Το handicap δεν τον ε-μπίδισε να γίνει αξιόλογος **ζωγράφος, χαράκτης, καλλιγράφος, συγγραφέας, ποιητής** και αυτοδίδακτος στα Αγγλικά, που διάβαζε όμως Σαίξπηρ από το πρωτότυπο.

Πριν λίγες μέρες, είχα πάει στον οφθαλμίατρο και συνάντησα έναν γνωστό μου από τη Χίο σε κατάσταση απελπισίας. «Βύρωνα, έχασα το ένα μάτι μου από γλαύκωμα και κινδυνεύω να χάσω και το άλλο», μου είπε μόλις με είδε. Είχα πριν λίγο τελειώσει το άρθρο, και επηρεασμένος από όσα είχα διαβάσει του απάντησα: «Προπάντων, μη χάνεις την ελπίδα και την ψυχραιμία σου.

τελειώσε το φως σου, βλέπεις από το ένα μάτι, σε παρακολουθεί ένας πολύ καλός γιατρός και η επιστήμη έχει προχωρήσει πολύ. Συνέχισε και δεν θα δυσκολεύομαι άλλο τα πράγματα». Φωτίστηκε πρόσωπό του, σαν να είχε ανάγκη να ακούσει δυο λόγια για να πάρει δύναμη. Φεύγοντας με ευχαρίστησε για το κουράγιο που του έδωσα. Η ζωή, λοιπόν, συνεχίζεται και τα όποια προβλήματα αντιμετωπίζονται με θάρρος και αποφασιστικότητα.

Αν δεν το ξέρις, διάβασε για την Έλεν Κέλλερ.

Πηγή: Νίκος Μαρκέας, Λαβωμένο Χαρίσμα Δέκα έξι (και μία) προσωπικότητες υπό το ερευνητικό βλέμμα της επιστήμης, εκδ. Βασιλείου, Αθήνα 2022, Μπαρμπούλα-Goole